

Sygn. akt X GC 1674/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 r. r.

Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie Wydział X Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Joanna Stelmasik
Protokolant:	Paula Nowosielecka

po rozpoznaniu w dniu 5 stycznia 2017 r.

na rozprawie

w sprawie z powództwa (...) Centrum Windykacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.

przeciwko R. S. (1)

o zapłatę

I. uchyła w całości nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie w dniu 18 lutego 2016r (sygn. akt X GNC 2651/15) i oddała powództwo,

II. zasądza od powoda (...) Centrum Windykacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na rzecz pozwanej R. S. (1) kwotę 173 zł (sto siedemdziesiąt trzy złote) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt X GC 1674/16

UZASADNIENIE

W dniu 3 grudnia 2015 roku powódka (...) Centrum Windykacji spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniosła pozew przeciwko R. S. (1) o zapłatę kwoty 4 600 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 8 sierpnia 2013 roku i kosztami postępowania. Uzasadniając żądanie pozwu wskazała, że pierwotny wierzyciel pozwanej w dniu 19 listopada 2012 roku wypełnił wystawiony przez pozwaną in blanco weksel, a w dniu następnym nastąpił indos wierzycielności wskazanej w wekslu. Pomimo wezwania pozwanej do wykupu weksla do dnia 7 sierpnia 2013 roku pozwana nie dokonała zapłaty.

W dniu 18 lutego 2016 roku Sad Rejonowy Szczecin – Centrum w S. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym.

We wniesionym sprzeciwie pozwana zaskarżyła przedmiotowy nakaz zapłaty w całości i wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu pozwana zarzuciła, że indos weksla został dokonany w złej wierze. Wyjaśniając pozwana wskazała, że zawarła z (...) spółką akcyjną w W. umowę o współpracy na podstawie której użyczono jej terminalu do sprzedaży telekodów doładowujących karty pre-paid, a celem zabezpieczenia wynikających z niej roszczeń podpisała weksel in blanco. Pozwana podkreśliła, że nie zaszły żadne okoliczności uprawniające do wypełnienia weksla, a umowa została zerwana z p przyczyn leżących po stronie (...) spółki akcyjnej w W.. Pozwana wskazała, że rozliczyła się z wystawcą weksla finansowo i z powierzonego jej sprzętu, zaś idos weksla miał uniemożliwić pozwanej na powołanie się na zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego. Niezależnie pozwana

podniosła zarzut przedawnienia, a z ostrożności wskazała, że osoba, która w imieniu (...) S.A. umowę z pozwaną zawarła nie miała do tego upoważnienia.

W odpowiedzi powódka podtrzymała swoje dotychczasowe twierdzenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana R. S. (1) w dniu 18 maja 2012 r. zawarła z (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. umowę współpracy nr (...)_ (...), której przedmiotem była sprzedaż przez G. telekodów celem ich dalszej odsprzedaży użytkownikom przez pozwaną poprzez dokonywanie transakcji pre-paid za pośrednictwem terminali działających w Systemie Sprzedaży Elektronicznej. Pozwanej został przekazany terminal wraz z kartą SIM. Niniejsza umowa została zawarta na okres 18 miesięcy. Zgodnie z §5 ust. 1 umowy wartość terminala ustalona została na kwotę 4 600 zł netto, zaś wartość użyczonej pozwanej karty SIM stanowiła kwotę 800,00 złotych (§14 ust. 1 umowy). W § 8 ust. 9 umowy wskazano, że w wypadku jakiegokolwiek rozwiązania umowy lub jej wygaśnięcia lub zerwania umowy lub odstąpienia od umowy w dowolnym trybie z przyczyn leżących po stronie pozwanej niezależnie od innych okoliczności faktycznych m.in. zwrotu terminala lub innych zobowiązań finansowych, pozwana zapłaci na rzecz firmy (...) S.A. w W. w terminie 7 dni od rozwiązania umowy lub jej wygaśnięcia lub zerwania lub odstąpienia od umowy karę umowną w wysokości stanowiącej podwójną równowartość wszystkich wydzierżawionych terminali łącznie objętych umową obliczeniową na podstawie ceny jednostkowej brutto określonej w § 5 ust. 1 umowy (4 600 zł). Wszystkie kary wynikające z umowy podlegają sumowaniu. Zgodnie z umową pozwana zobowiązana była do zapłaty takiej samej kary pomimo braku rozwiązania umowy lub odstąpienia od niej przez którąkolwiek ze stron w przypadku naruszenia obowiązków niepieniężnych określonych w umowie będących podstawą jej rozwiązania/odstąpienia. Zgodnie z §12 ust. 5 tej umowy pozwana złożyła zabezpieczenie w formie weksla własnego in blanco. (...) S.A. zgodnie z umową był upoważniony do wystawienia weksla na sumę odpowiadającą wszelkim wierzytelnościom z tytułu umowy powiększonym o odsetki w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. Dalej wskazano, że (...) S.A. ma prawo wypełnić weksel na kwotę łącznego zadłużenia pozwanej w każdym przypadku niedotrzymania terminu zapłaty całości lub części wierzytelności.

Dowód:

- Umowa z dn. 18.05.2012r., k. 28-36,
- Zeznania świadka R. S. (2), k. 59-60,
- przesłuchanie pozwanej, k. 60

(...) S.A. w W. wydała pozwanej terminal, który po upływie ok., 2 miesięcy przestał być zasilany i był nieaktywny. Pozwana składała liczne reklamacje, które ostatecznie nie przyniosły oczekiwanego efektu. W związku z powyższym pozwana, po około roku zdecydowała się rozwiązać umowę o czym poinformowała (...) S.A., wówczas spółka zaczęła wzywać pozwaną do wywiązywania się z umowy, a następnie zażądała zapłaty kary umownej w wysokości 13 800 zł i złożyła zawiadomienie o przywłaszczeniu terminala. W efekcie prowadzonych przez funkcjonariusza policji konsultacji pomiędzy przedstawicielem (...) S.A., a pozwaną zawarte zostało porozumienie, wedle którego w przypadku zwrotu terminala nie będzie żadnych konsekwencji

Dowód:

- Pismo z dn. 17.10.2012r., k 66
- Zeznania świadka R. S. (2), k. 59-60,
- Przesłuchanie pozwanej, k. 60

W dniu 19 listopada 2012 roku (...) spółkę akcyjną z siedzibą w W. wypełniła weksel in blanco na kwotę 4 600 zł, z terminem płatności oznaczonym na dzień 4 grudnia 2012 roku i wskazanym miejscem płatności w K..

W dniu 20 listopada 2012 roku w drodze indosu powyższy weksel został przeniesiony na powódkę (...) Centrum Windykacji spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K..

Dowód:

- weksel, k. 5,
- informacja (...) S.A., k. 6-10,
- informacja KRS powódki, k. 11-12.

W czerwcu 2013 roku pozwana przekazała przedstawicielowi (...) S.A. w W. terminal wraz z kartą SIM, zasilaczem i instrukcją.

Dowód:

- Potwierdzenie, k. 27

Pismem z dnia 30 lipca 2013 r. powódka poinformowała pozwaną o wypełnieniu weksla in blanco oraz o przeniesieniu na nią praw z weksla poprzez indos. Jednocześnie powódka wezwała pozwaną do zapłaty sumy wekslowej przelewem na wskazany rachunek bankowy do dnia 7 sierpnia 2013 roku.

Dowód:

- wezwanie do zapłaty sumy wekslowej i wykupu weksla wraz z potwierdzeniem odbioru, k. 13-14

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Podstawę prawną roszczenia powoda stanowił art. 38 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282), zgodnie z którym posiadacz wekslu, płatnego w oznaczonym dniu albo w pewien czas po dacie lub po okazaniu, powinien przedstawić go do zapłaty bądź w pierwszym dniu, w którym można wymagać zapłaty, bądź w jednym z dwóch następnych dni powszednich.

W niniejszej sprawie powódka dochodziła od pozwanej zapłaty z weksla, który został wypełniony przez (...) spółkę akcyjną z siedzibą w W. na kwotę 4 600 złotych, a następnie przekazany jej w drodze skutecznie dokonanego indosu, będącego zabezpieczeniem umowy zawartej pomiędzy (...) S.A. w W., a pozwaną przedmiotem której była współpraca w zakresie sprzedaży przez (...) S.A. telekodów celem ich dalszej odsprzedaży użytkownikom przez pozwaną poprzez dokonywanie transakcji pre-paid za pośrednictwem terminali działających w Systemie Sprzedaży Elektronicznej (niesporne). Zgodnie z umową pozwana otrzymała w dzierżawę zarówno terminal, jak i kartę SIM. Pozwana nie kwestionowała okoliczności związanych z zawarciem opisanej wyżej umowy i wystawieniem weksla in blanco, jednak kwestionując żądanie pozwu podnosiła przede wszystkim, że weksel został wystawiony bezpodstawnie, a roszczenie uległo przedawnieniu.

W pierwszej kolejności Sąd zwrócił uwagę, że zgłoszony przez pozwaną zarzut przedawnienia nie mógł okazać się uzasadniony.

Słusznie bowiem wskazała w tym zakresie powódka, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego „(...)” czym innym jest przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego a czym innym przedawnienie wekslowe. Obie instytucje różnią się istotnie między innymi, co do początku biegu przedawnienia. Termin przedawnienia roszczenia

ze stosunku podstawowego, zgodnie z regułą art. 120 k.c., rozpoczyna bieg od dnia, w którym świadczenie ze stosunku podstawowego stało się wymagalne. Początek biegu terminu przedawnienia roszczenia z weksla własnego skierowanego przeciwko wystawcy weksla własnego, zgodnie z art. 70 w związku z art. 103 i 104 prawa wekslowego, liczy się od dnia płatności weksla (...). Tę samą zasadę stosuje się do weksli in blanco (...)” (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 14 lutego 2008 r., sygn. akt II CSK 522/07, LEX nr 496389). Sąd na podstawie przeprowadzonej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego i ustalonego na jego podstawie stanu faktycznego stwierdził, że w chwili wypełnienia weksla roszczenie podstawowe nie było przedawnione. Roszczenie wekslowe także nie uległo przedawnieniu. Termin jego płatności został bowiem wyznaczony na dzień 4 grudnia 2012 roku, a pozew w niniejszej sprawie został wniesiony w dniu 3 grudnia 2015 r., a zatem na 1 dzień przed upływem terminu przedawnienia.

Przechodząc do właściwych rozważań dla porządku na wstępie należało się odnieść pokrótce do charakteru prawnego weksla. Weksel in blanco jest dokumentem zawierającym co najmniej podpis wystawcy lub akceptanta, złożony na tym dokumencie w zamiarze zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Z chwilą podpisu na wekslu in blanco powstaje bezwarunkowe zobowiązanie i dokument taki jest wekslem, chociaż niepełnym, a jego prawnemu posiadaczowi przysługuje prawo jego wypełnienia. Zobowiązanie wekslowe powstaje z chwilą umownego wręczenia weksla. Z chwilą zatem podpisania i wręczenia weksla in blanco powstaje zobowiązanie wekslowe natychmiast, chociaż weksel nie jest jeszcze wypełniony. Pogląd ten znajduje potwierdzenie w ugruntowanym orzecznictwie, w tym w orzeczeniu Sądu Najwyższego, w którym stwierdzono, że tak zwany weksel in blanco zawiera już zobowiązanie wekslowe, gdyż uważa się, iż dokument został wręczony w zamiarze takiego zobowiązania przez podpisującego weksel (orz. SN z dnia 01.03.1935 r. I C 2022/34, podane za: I. Rosenbluth, Prawo wekslowe. Komentarz. Orzecznictwo, Warszawa 1994).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd zwrócił uwagę, że zobowiązanie wekslowe pozwanej powstało w zasadzie już w momencie podpisania i wręczenia weksla, mimo że wówczas weksel ten nie był jeszcze wypełniony. Wskazać przy tym wypada, że weksel powinien zostać wypełniony zgodnie z porozumieniem wekslowym zawartym między osobą na wekslu podpisaną (akceptant in blanco, wystawca in blanco) a pierwszym nabywcą weksla, tj. remitentem. Wypełnienie pozostaje zgodne, jeżeli dokonała go osoba do tego uprawniona (remitent lub jego prawny następca) oraz treść weksla nadana mu przy jego uzupełnieniu, odpowiada umowie osoby na wekslu in blanco podpisanej, z osobą, której ona wręczyła weksel in blanco w celu zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Wystawca weksla, wraz z wekslem podpisuje bowiem również deklarację, w której określa kiedy i na jaką kwotę wolno weksel wypełnić. Stanowisko takie jest też obecne w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który wyraził pogląd, że wypełnienie weksla, podpisanego in blanco może być tylko wówczas uważane za niezgodne z wolą dłużnika, jeżeli sprzeciwia się wyraźnie oświadczonej wobec wierzyciela wekslowego woli dłużnika (podane za: I. Rosenbluth, Prawo wekslowe. Komentarz. Orzecznictwo, Warszawa 1994). Nadto zgodnie z prawem wekslowym dłużnik wekslowy może podnosić przeciwko posiadaczowi wekslowemu tylko takie zarzuty materialne, które są oparte na prawie wekslowym lub wypływają z samej treści weksla bądź są oparte na bezpośrednich stosunkach z posiadaczem weksla.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, oceniając wolę stron w odniesieniu do §12 ust. 5 umowy z dnia 16 marca 2010 r. Sąd przyjął, iż zobowiązanie wekslowe pozwanej miało na celu zabezpieczenie ewentualnych wierzytelności (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. będących w związku z wykonywaniem tej umowy przez pozwaną. Treść postanowień okazała być się jednak niejasna w zakresie wysokości sumy wekslowej i sposobu jej naliczania, czego powódka nabywając przedmiotowy weksel in blanco, jako profesjonalista zajmujący się obrotem wierzytelnościami, miała (i musiała mieć ze względu na charakter prowadzonej działalności gospodarczej) świadomość. Pozostały natomiast zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wskazywał, ażeby poza tą umieszczoną umowie istniała jakakolwiek inna, bardziej precyzyjna deklaracja wekslowa.

Nawiązując do powyższego Sąd stanął na stanowisku, że profesjonalny charakter prowadzonej przez powódkę działalności obliguje ją do przeprowadzenia weryfikacji przy dokonywaniu jego zakupu czy należności wskazane w wekslu faktycznie istniały i czy zostały prawidłowo naliczone, zaś brak takiej weryfikacji i poleganie jedynie na treści weksla z pominięciem deklaracji wekslowej – przypuszczać można, że celowym z uwagi na niejasną treść postanowień umowy - niewątpliwie wyczerpuje znamiona działania na szkodę dłużnika.

Za przyjęciem powyższego za słuszne przemawia stanowisko tak doktryny i judykatury w którym zwraca się uwagę, że o działaniu na szkodę dłużnika, możemy mówić np. w sytuacji, gdy nabywca weksla w chwili jego nabywania wiedział o istnieniu po stronie dłużnika podstaw do zarzutu wobec poprzedniego posiadacza i miał świadomość możliwości wyrządzenia dłużnikowi szkody lub się na to godził. Przy czym należy przyjąć, że każde pozbawienie dłużnika przysługujących mu zarzutów jest działaniem na jego szkodę (M. Czarnecki L. Bagińska Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz Warszawa 2008 str.294). Co ważne w myśl art.17 prawa wekslowego działanie na szkodę dłużnika wekslowego istnieje nie tylko wtedy, gdy indosant i przyjemca weksla działają rozmyślnie na szkodę dłużnika, lecz także wtedy, gdy mają świadomość, że z ich działania (z indosu) powstać może dla dłużnika szkoda (orzeczenie Sądu Najwyższego z 2.05.1929r. Rw.275/29, OSP 1929 poz.511). Nabywca weksla działa świadomie na szkodę dłużnika, gdy w chwili nabycia weksla wie o istnieniu po stronie dłużnika podstawy do zarzutu wobec poprzedniego posiadacza weksla i nabywając weksel, chce pozbawić dłużnika, ze szkodą dla niego, możliwości podniesienia tego zarzutu (wyrok Sądu Najwyższego z 21.10.1998r. II CKN 10/98 Lex 34883).

Mając zatem na uwadze powyższe, stanowisko powódki oparte na treści art. 17 ustawy Prawo wekslowe nie mogło okazać się uzasadnione. W tej sytuacji, zdaniem Sądu, zasadne było badanie stosunku podstawowego tj. umowy łączącej pozwaną z (...) spółką akcyjną z siedzibą w W..

Podkreślenia wymaga, iż Sąd miał na uwadze, że ciężar dowodu o wypełnieniu weksla in blanco w sposób sprzeczny z porozumieniem spoczywał na dłużniku wekslowym. Pozwana w zarzutach odwoływała się do stosunku podstawowego, celem podważenia opartego na wekslu nakazu zapłaty wskazując, iż nie wystąpiły przesłanki do obciążenia jej sumą wekslową, które to w sposób dostateczny – w szczególności wobec braku dowodów przeciwnych - pozwana wykazała.

Jak wynika bowiem z zeznań świadka R. S. (2), potwierdzonych oświadczeniem pozwanej wydzierżawiony zgodnie z umową terminal nie działał z przyczyn przez pozwaną niezawinionych przez większy okres czasu pozostawał nieaktywny, a następnie w wyniku wypowiedzenia umowy przez pozwaną, w czerwcu 2013 roku został zwrócony, co dodatkowo potwierdza notatka Policji. Niezależnie jednak Sąd zwrócił uwagę, że w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy nie sposób było ustalić ostatecznie z jakich przyczyn doszło do wypełnienia weksla, w szczególności wobec treści pisma z dnia 17 października 2012 roku które wskazuje, że (...) S.A. żądała zapłaty kary umownej w kwocie 13 800, zł zaś wesel został wystawiony na kwotę 4 600 zł.

Dodatkowo Sąd stanął na stanowisku, że wypełnienie weksla w sytuacji, gdy pozwana wielokrotnie zgłaszała reklamacje dotyczące działania terminala i dopiero po nieudanych wielokrotnych monitach poinformowała (...) S.A. o zamiarze zakończenia współpracy, w reakcji na co – jak wynika z zeznań świadka – (...) S.A. zintensyfikowała działania i naliczyła karę umowną za niewywiązywanie się z miesięcznego ustalonego umowa limitu – pomimo iż terminal nie był aktywny, a tym samym i osiągnięcie limitu (ustalonego nie na 1000 zł, a na 300 zł) nie było możliwe, jawi się jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Co ważne zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje, że za niewykonanie postanowień umowy odpowiadała w tej sytuacji (...) spółka akcyjna z siedzibą w W., albowiem to na niej ciążył obowiązek dostarczenia i wydania pozwanej sprawnych terminali i ich zasilania, którego ta nie wykonała, uniemożliwiając tym samym spełnienie obowiązków spoczywających na pozwanej.

Powyższe okoliczności, przy jednoczesnym uwzględnieniu braku jakichkolwiek środków dowodowych, które mogły by doprowadzić do obalenia stanowiska przedstawionego przez pozwaną, uwiarygodnionego przede wszystkim zeznaniami świadka R. S. (2), doprowadziły do uznania, że wypełnienie weksla in blanco i dopuszczenie go do obrotu prowadziło do podjęcia działań mających na celu obejście prawa i jako takie nie może korzystać z ochrony przewidzianej w art. 17 Prawa wekslowego.

W tym stanie rzeczy Sąd działając na podstawie art. 496 k.p.c. uchylił nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 18 lutego 2016 roku wydany przez Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, Wydział X Gospodarczy w sprawie o sygn. akt X GNc 2651/15 i oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Koszty pozwanej, która wygrała postępowanie zamknęły się kwotą 173 zł, tytułem uiszczonej opłaty od zarzutów i taką też kwotę Sąd zasądził na jej rzecz od powódki

W tym stanie rzeczy należało orzec, jak w sentencji.